

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa

Tel. centr. 551 77 00

Al. Solidarności 77

Fax 827 64 53

Warszawa, 18.09. 2003 r.

36192

RPO-448212-III/03/LN

Trybunał Konstytucyjny
WARSZAWA

Wniosek
Rzecznika Praw Obywatelskich

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost.) oraz art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147)

wnoszę

o stwierdzenie niezgodności art. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ustawy z dnia 8 lipca 1999 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 70, poz. 774) w zakresie, w jakim uniemożliwia z mocą wsteczną przyjęcie rzeczywistego przychodu osiągniętego przez emerytów i rencistów z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w kwocie niższej od przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), które zmieniły obowiązujące do końca 1998 r. zasady zawieszania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub zmniejszania ich wysokości w przypadku osiągnięcia przez emerytów lub rencistów dochodów z tytułu pracy zarobkowej.

Zgodnie z art. 104 ust. 1 tej ustawy prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przez emeryta lub rencistę przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia.

Podkreślić należy, że obecny stan prawny nie posługuje się pojęciem dochodu, jak to było w przypadku ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), lecz wyłącznie pojęciem przychodu, które obejmuje również koszty uzyskania przychodu. Zgodnie bowiem z art. 4 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) chodzi tutaj o przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń.

Natomiast art. 14 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi, że za przychód z działalności, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 (pozarolniczej działalności gospodarczej), uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. U podatników dokonujących sprzedaży towarów i usług opodatkowanych podatkiem od towarów i usług za przychód z tej sprzedaży uważa się przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług.

Tak więc zgodnie z powyższymi przepisami przychodem ze stosunku pracy jest osiągnięte wynagrodzenie przed potrąceniem kosztów uzyskania przychodu (wynagrodzenia), a przychodem z działalności gospodarczej jest należność z tytułu działalności gospodarczej przed potrąceniem kosztów uzyskania przychodu (dochód brutto).

Ogólnie można zatem stwierdzić, że dochodem ze stosunku pracy lub działalności gospodarczej jest przychód ze stosunku pracy lub działalności gospodarczej po potrąceniu kosztów uzyskania tych przychodów (dochód netto).

Wprowadzenie przychodu w miejsce dotychczas używanego pojęcia dochodu doprowadziło do znacznego pogorszenia warunków wypłaty świadczeń tym emerytom i rencistom, którzy uzyskują dodatkowe dochody z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Osoby te w licznych skargach kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich, Sejmu oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej domagały się zmiany tych przepisów i uzależnienia zawieszania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub zmniejszania ich wysokości od dochodów netto (po odliczeniu kosztów uzyskania przychodu).

Z tego względu w dniu 18 marca 1999 r. Grupa Posłów na Sejm RP wniosła stosowny projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk nr 1000).

W uzasadnieniu projektu stwierdzono m.in., że

„... w ustawie przyjęto, że podstawą do zmniejszenia należnej emerytury lub renty lub całkowitego zawieszenia wypłaty jest osiągnięcie przez emeryta lub rencistę przychodów z działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Przyjęcie przychodu jako podstawy do zawieszalności emerytury lub renty nie odpowiada rzeczywistym dochodom osiąganym przez emerytów lub rencistów z tytułu działalności zarobkowej. W szczególnie niekorzystnej sytuacji przepis ten sytuuje osoby prowadzące działalność gospodarczą, gdzie przychód stanowi właściwie wartość sprzedaży i zupełnie nie odpowiada rzeczywistym dochodom. Dochody te są zawsze dużo niższe od przychodu, i to nie tylko z powodu podatku, lecz i kosztów uzyskania przychodu. Praktycznie przepis ten powoduje brak możliwości pobierania emerytury lub renty przez osobę prowadzącą działalność pozarolniczą, tj. między innymi osoby prowadzące działalność gospodarczą i wykonujące wolne zawody.

Dlatego też proponuje się powrót do regulacji prawnej obowiązującej do 31 grudnia 1998 r. zawartej w ustawie z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz

o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Nowelizacja polega na zastąpieniu przychodu rzeczywistym dochodem z działalności powodującej obowiązek ubezpieczenia społecznego jako kryterium do zawieszania lub zmniejszania wypłacanych emerytur i rent.

Przyjęcie proponowanego rozwiązania oznaczać będzie, że osoby prowadzące działalność pozarolniczą, a będące emerytami lub rencistami zdobędą od nowa prawo do pobierania świadczeń...”

W toku prac parlamentarnych projekt nowelizacji ustawy uległ zasadniczym zmianom.

2. W dniu 8 lipca 1999 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 70, poz. 777). Na mocy art. 1 pkt 1 tej ustawy w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w art. 104 po ust. 1 dodany został ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność za przychód, o którym mowa w ust. 1, przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru

składki na ubezpieczenie społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych".

Ustawa ta została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z dnia 26 sierpnia 1999 r. i weszła w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1999 r (art. 2).

Na podstawie art. 104 ust. 1a dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność za przychód przyjmuje się zatem kwotę zadeklarowaną, nie niższą jednak niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Stanowi o tym art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 104 ust. 7 ustawy prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Z kolei, stosownie do treści art. 104 ust. 8 ustawy w razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS, nie wyższej jednak niż 130% tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większa jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia obowiązująca w dniu 31 grudnia 1998 r. w wysokości 24% kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. - dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, 18% kwoty bazowej dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, oraz 20,4% tak ustalonej kwoty bazowej dla renty rodzinnej, do której jest uprawniona jedna osoba.

Minister Pracy i Polityki Społecznej w piśmie skierowanym w dniu 12 września 2000 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich (znak U.07-469/2000) przedstawił stanowisko wobec przyjętej w dniu 8 lipca 1999 r. ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej „... powrót do pojęcia „dochodu” nie był możliwy przede wszystkim dlatego, że w całym systemie ubezpieczeń społecznych występuje już tylko pojęcie przychodu, w rozumieniu przepisów podatkowych. Ponadto powrót do pojęcia „dochodu” nie rozwiązałby problemu, ponieważ w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą i płacących zryczałtowany podatek dochodowy, nadal brak byłoby możliwości ustalenia ich dochodu. Przepisy podatkowe nie dają bowiem podstaw do obliczenia dochodu ani przychodu w zależności od wysokości ryczałtowego podatku. Minister przypomniał, że z taką sytuacją mieliśmy do czynienia właśnie przed 1999 r. Z informacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika zaś, że osoby płacące taki podatek odmawiały nawet składania oświadczeń o osiąganym dochodzie.

W tej sytuacji jedynym racjonalnym rozwiązaniem było przyjęcie zasady, co nastąpiło z dniem 1.01.1999 r. na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 1999 r. o zmianie

ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, że w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą przychodem, decydującym o prawie do pobierania emerytury lub renty jest przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Świadczeniobiorcy prowadzący działalność gospodarczą sami deklarują kwotę uzyskanego z tego tytułu przychodu, od której opłacają składki na ubezpieczenia społeczne, z tym że nie może ona być niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Metodę ustalenia podstawy wymiaru składek wykorzystano zatem dla ustalenia, czy wystąpiły okoliczności uzasadniające zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia.

Przystąpienie do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego jest dla tych osób dobrowolne, tak więc deklarując kwotę przychodu dla celów zawieszenia lub zmniejszenia emerytury lub renty, nie są one obowiązane do opłacania składek. Jeżeli natomiast świadczeniobiorca przystąpi dobrowolnie do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, organ rentowy ustala prawo do pobierania świadczenia, biorąc pod uwagę kwotę podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zadeklarowaną przez zainteresowanego.

Zważywszy na fakt, że przepisy podatkowe nie dają możliwości określenia, jaką część przychodu stanowi rzeczywisty przychód prowadzącego działalność gospodarczą, jest to praktycznie jedyny sposób na ustalenie przychodu dla świadczeniobiorców prowadzących działalność gospodarczą, nie różnicujący ich ze względu na formę opodatkowania..."

Odnosząc się do zarzutu nierównego traktowania ubezpieczonych przy określaniu zasad zawieszalności świadczeń emerytalno-rentowych Minister Pracy i Polityki Społecznej stwierdził, że „... zróżnicowanie to jest konieczne, ponieważ przepisy podatkowe odrębnie określają sposób ustalania przychodu dla osób prowadzących działalność gospodarczą oraz dla osób utrzymujących się z pracy najemnej. Skoro adresaci norm prawnych regulujących zasady zawieszania i zmniejszania wypłaty świadczeń są zróżnicowani, nie uwzględnienie tego zróżnicowania przy wypłacie świadczeń (nie tylko przy ustalaniu podstawy wymiaru składek) stanowiłoby naruszenie zasady równości wobec prawa. Dlatego zróżnicowanie to nie powinno być odczytywane jako preferujące prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do pozostałych grup świadczeniobiorców.

Minister Pracy i Polityki Społecznej przypomniał także, że „... w ocenie Trybunału Konstytucyjnego różne traktowanie podmiotów jest przecież uzasadnione, jeśli jest oparte na uznanych kryteriach oceny Klasyfikacji różnicującej podmioty prawa. Równość wobec prawa to także zasadność wybrania tego, a nie innego kryterium różnicowania adresatów

prawa. Równość oznacza zatem także akceptację różnego traktowania przez prawo różnych podmiotów".

4. Art. 104 ust. 1a został wprowadzony do ustawy przez art. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ustawy z dnia 8 lipca 1999 r., która weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. 26 sierpnia 1999 r., jednakże z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1999 r., a zatem z ewidentnym naruszeniem zasady niedziałania prawa wstecz.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich nie można negować korzystnego charakteru tej regulacji dla części emerytów i rencistów pro wadzących działalność gospodarczą. Ich oświadczenie, że osiągają przychody na poziomie minimalnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne powoduje bowiem, iż w rzeczywistości mogą osiągać dowolnie wysokie przychody, nie mające żadnego wpływu na zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie wysokości emerytury lub renty.

Jak wynika ze skarg kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich, w niektórych przypadkach zastosowanie tego przepisu wywołało jednak ujemne skutki w zakresie zawieszenia lub ograniczenia wysokości świadczeń. Dotyczy to w szczególności takich sytuacji, w których na przykład przy łączeniu zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub stosunku służby z prowadzeniem działalności gospodarczej, osiągany z tej działalności przychód jest niższy niż ustalony jako minimalna podstawa wymiaru składek dla prowadzących pozarolniczą działalność. Chodzi więc o sytuacje, w których świadczeniobiorcy uzyskują dodatkowe przychody z kilku tytułów działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Art. 104 ust. 1a ustawy mógł zatem stanowić podstawę ustalenia wysokości przychodu osiągniętego przez ubezpieczonego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, poczynając dopiero od 26 sierpnia 1999 r., tj. od daty jego wejścia w życie i ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. Natomiast do przychodu, osiągniętego z tego samego tytułu w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 25 września 1999 r. powinien znaleźć zastosowanie art. 104 ust. 1 w zw. z art. 104 ust. 2, nakazujący uwzględniać przychód w wysokości rzeczywistej, regulującej pierwotnie zasady ustalania przychodu, osiąganego również z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

Wyrażona w art. 2 Konstytucji zasada demokratycznego państwa prawnego należy do pryncypialnych zasad konstytucyjnego porządku prawnego państwa.

Trybunał Konstytucyjny wywodził z niej wielokrotnie zasadę niedziałania prawa wstecz (*lex retro non agit*) - (por. wyrok z 17 grudnia 1997 r., K 22/96 OTK ZU 1997 r. Nr 5-6, poz. 71). Trybunał Konstytucyjny podkreślał też wielokrotnie, że zasada niedziałania prawa wstecz znajduje swoje oparcie w takich wartościach, jak bezpieczeństwo prawne i pewność obrotu prawnego oraz poszanowanie praw nabytych.

Zakaz nadawania mocy wstecznej dotyczy zwłaszcza przepisów normujących -jak w mniejszej sprawie - prawa i obowiązki obywateli, jeżeli prowadzi to do pogorszenia ich

sytuacji w stosunku do stanu poprzedniego (orzeczenie z 29 stycznia 1992 r., sygn. K. 15/91, OTK w latach 19865-1993, T. II, poz. 63).

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich zaskarżony przepis art. 104 ust. 1a narusza zasadę niedziałania prawa wstecz. W świetle tego przepisu prawodawca nakazuje uzyskiwanie przychodów z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej oraz z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, mające miejsce przed wejściem w życie nowych przepisów (w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 25 sierpnia 1999 r.), oceniać w świetle nowych przepisów obowiązujących od 26 sierpnia 1999 r. Mamy zatem do czynienia z fikcją, jakoby przepis art. 104 ust. 1a obowiązywał już w dacie nastąpienia określonych faktów prawnie relewantnych.

Uznając zasadę niedziałania prawa wstecz za podstawę porządku prawnego Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wielokrotnie wskazywał także, że nie można wykluczyć dopuszczalności odstąpienia od niej w szczególnych okolicznościach, gdy przemawia za tym inna zasada prawnokonstytucyjna np. sprawiedliwości społecznej. Stąd dopuszczalność odstępstw od tej zasady konstytucyjnej zależy od wagi wartości konstytucyjnych, które badana regulacja prawna ma chronić (por. wyrok z 7 lutego 2001 r., K. 27/00, OTK ZU 2001 r. Nr 2, poz. 29 i wyrok z 3 października 2001 r., K. 27/01, OTK ZU 2001 r. Nr 7, poz. 209).

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich w niniejszej sprawie trudno wskazać wartość konstytucyjną, której ochrona pozwalałaby prawodawcy na odstępstwo od stosowania zasady niedziałania prawa wstecz.

5. Zaskarżone przepisy dotyczą rozliczania przychodów uzyskiwanych przez emerytów i rencistów w 1999 r.

Przepisy art. 1 pkt 1 i art. 2 ustawy nowelizującej w sposób istotny zmieniły sytuację prawną emerytów i rencistów uzyskujących w 1999 r. przychody z pozarolniczej działalności, wprowadzając ograniczenia wypłaty emerytur i rent w toku rozliczeń dokonywanych albo systemie miesięcznym, albo w systemie rocznym w 2000 r.

Uprawnienia emerytalne i rentowe mają charakter prawa nabytego z tytułu ubezpieczenia w związku z określonym ustawowo okresem aktywności zawodowej i nie mogą być arbitralnie zmienione z mocą wsteczną.

Zmiana sposobu rozliczania przychodów z pozarolniczej działalności - przeprowadzona w trakcie okresu rozliczeniowego - zaskoczyła świadczeniobiorców, którzy mieli prawo być przekonani, że rozliczenie przychodów z tytułu pozarolniczej działalności zostanie według przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1999 r.

Ustawodawcy przysługuje prawo zmiany przepisów, ale zmiana musi być dokonana z odpowiednim wyprzedzeniem niezbędnym do tego, aby emeryci i renciści mogli dostosować prowadzoną przez siebie pozarolniczą działalność do nowych przepisów.

Obowiązek taki zaakceptował Trybunał Konstytucyjny w stosunku do zobowiązań podatkowych. Istnienie takiego obowiązku odnosić się powinno również - w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich - do przepisów regulujących zasady wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych w przyjętym okresie rozliczeniowym.

W wyroku z dnia 27 lutego 2002 r., sygn. akt III AUa 1493/01, Sąd Apelacyjny w Katowicach stwierdził, że w postępowaniu sądowym można odmówić stosowania przepisu oczywiście sprzecznego z Konstytucją RP i w jego miejsce przyjąć za podstawę rozstrzygnięcia ten przepis ustawy, który reguluje kwestię w sposób zgodny z Konstytucją. Art. 104 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia o emeryturach i rentach (...), który naruszył zasadę niedziałania prawa wstecz, wprowadził niekorzystne rozwiązanie dla części emerytów i rencistów, którzy w niewielkim zakresie „dorabiają” sobie do emerytury lub renty, prowadząc pozarolniczą działalność. Z tego względu może być uznany za sprzeczny z art. 2 Konstytucji w zakresie odnoszącym się do czasu przed dniem wejścia w życie (Prawo Pracy, 2003 r. Nr 5, poz. 42).

Taki stan, w którym sądy w razie stwierdzenia niezgodności przepisu ustawy z Konstytucją odmawiają jego stosowania przy rozstrzyganiu sprawy prowadzi do niepewności i może zagrozić zasadzie równego traktowania. Nie można przecież zakładać, że inne sądy orzekające w tej sprawie również odmówią zastosowania niekonstytucyjnych przepisów ustawowych. Z kolei w jeszcze innej sytuacji znajdują się ci emeryci i renciści, którzy nie odwołali się od decyzji organów rentowych w sprawie rozliczenia świadczeń, wypłaconych w 1999 r.

Narusza to bezpieczeństwo prawne, które stanowi swoistą wartość w obrocie prawnym i stwarza podstawę uzasadniająca wystąpienie przez Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem w tej sprawie.

Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika jednoznacznie, że bezpośrednie stosowanie Konstytucji nie może być rozumiane jako upoważnienie sądów do odmowy zastosowania przepisów obowiązującej ustawy, zamiast skierowania odpowiedniego pytania do Trybunału Konstytucyjnego. Konstytucja w sposób jednoznaczny upoważnia bowiem tylko Trybunał Konstytucyjny do rozstrzygania o niekonstytucyjności ustawy, z czego wynika też zobowiązanie sądu do wystąpienia z pytaniem prawnym, o ile sąd uważa lub przypuszcza, że ustawa jest niezgodna z Konstytucją (por. wyrok z 4 października 2000 r., P. 8/00, OTK ZU Nr 6/2000, poz. 189, wyrok z 31 stycznia 2001 r., P. 4/99, OTK ZU Nr 1/2001, poz. 5, wyrok z 28 listopada 2001 r., K 6/01, OTK ZU Nr 8/2001, poz. 255, wyrok z 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK ZU Nr 8/2001, poz. 256).

Przedstawione okoliczności w pełni uzasadniają - w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich - wniosek o stwierdzenie, że zaskarżone przepisy art. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ustawy z dnia 8 lipca 1999 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych naruszają zakaz retroaktywnego działania prawa, wynikający z określonej w art. 2 Konstytucji klauzuli demokratycznego państwa.

Z tych względów wnosi się, jak na wstępie.

ZASTĘPCA

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ dr hab. Jerzy Świątkiewicz